

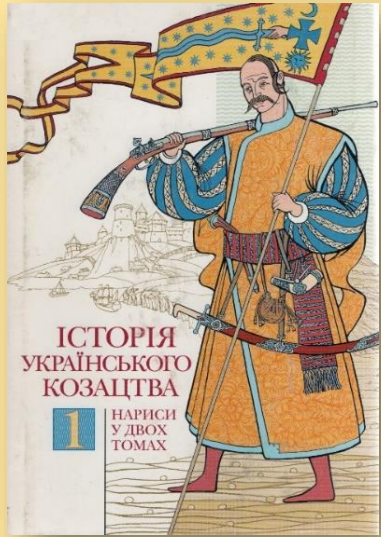

Харківський національний медичний університет
Наукова бібліотека

Українці – нація героїв

до Дня захисників та захисниць України

Слава з далеких віків: історія козацтва

63.3(4УКР)46

І 90

Історія українського козацтва : нариси : у 2-х т. / Національна академія наук України, Інститут історії України, Науково-дослідний інститут козацтва. – Київ : Києво-Могилянська академія, 2006. – 2007.

Т. 1 / В. А. Брехуненко, Л. В. Войтович, О. Б. Головка [та ін.]. – 2006. – 800 с.

До першого тому увійшли нариси, які охоплюють генезу та еволюцію козацтва, його цивілізаційну типологію, систему ціннісних орієнтацій та становлення політичної культури. Розглянуто питання соціальної, військової, політичної та державотворчої діяльності українського козацтва від найдавніших часів до кінця XVIII ст.

63.3(4Укр)46

І 89

Історія українського козацтва : нариси : у 2-х т. / Національна академія наук України, Інститут історії України, Науково-дослідний інститут козацтва. – Київ : Києво-Могилянська академія, 2007.

Т. 2. / А. М. Авраменко, В. Г. Балушок, О. А. Бачинська [та ін.] – 2007. – 723 с.

У другому томі розглянуто етнонаціональні аспекти феномена українського козацтва, козацьке право і судочинство, його православні та геральдичні традиції, специфіку козацького історіописання, сприйняття українського козацтва у західноєвропейському світі. Спеціальні нариси присвячено еволюції козацького стану після ліквідації козацької держави та поглинення України іноетнічними імперськими структурами, відродження козацтва в сучасній Українській державі.

63.3(4Укр)46

З 41

Збірник козацьких літописів: Густинський, Самійла Величка, Грабянки / упоряд. В. Крекотень, В. Шевчук, Р. Іванченко. – Київ : Дніпро, 2006. – 976 с.

Цей збірник – унікальне видання козацької історіографії, що включає три Літописи. Густинський Літопис – видатна пам'ятка української історії першої половини XVII ст. Він охоплює історію Київської Русі, південно-руських князівств XII–XIV ст., Литовської Русі аж до історичних витоків козацтва. В Літописі Самійла Величка йдеться про події 1648–1700 рр. в Україні. Літопис Грабянки – розповідь про козацькі походи та битви XVI–XVIII ст. Матеріал зібрано зусиллями полковника Г. Грабянки та підтверджений самотутніми свідченнями старих жителів м. Гадяча 1710 р.

94(477)+355(477)(09)

Ч 46

Золота доба українського лицарства : монографія / Б. Черкас, В. Берковський, Д. Ващук [та ін.]. – Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2018. – 207 с.

Монографія висвітлює всі складові українського життя XIV–XVI ст. Завершується доба Середньовіччя і починається епоха Відродження, пора героїчних подвигів, авантурних дій, безкомпромісної боротьби і лицарства. В Україні цей час відзначився становленням української держави та формуванням її військової еліти, зародженням Запорізької Січі – автентичного українського лицарського братства. Героїчні звитяги та перемоги під Синіми Водами, Грюнвальдом та Оршею, будівництво величних і неприступних замків, розвиток торговельних стосунків та укріплення правової системи... У книзі зібрані унікальні та цікаві історичні факти епохи, охрещеної «золотою добою українського лицарства».

94(477)

Г 70

Горобець В. Зірки та терени козацької революції. Історія звитяг і поразок / В. Горобець. – Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2017. – 479 с.

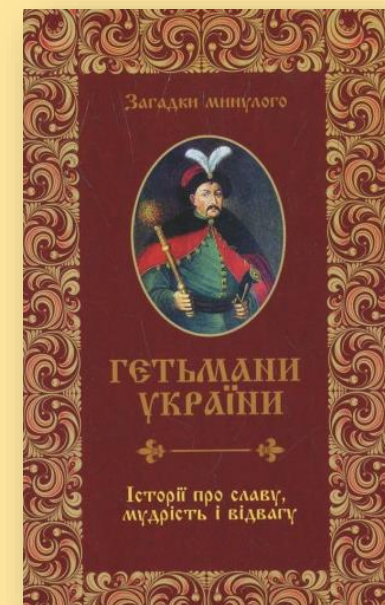
У книзі розкрито одну з найславетніших сторінок української історії – період Козацької революції. Останні десятиліття XVI – перша половина XVII ст. – тяжкий період набуття козацтвом безцінного воєнного досвіду й міжнародного авторитету, спроби пошуку політичного компромісу з владною елітою Речі Посполитої та потужних антиурядових козацьких повстань. Зроблено детальний аналіз Козацької революції, відтворення славних звитяг під Жовтими Водами, Корсунем, Пилявцями, Зборовом і Батогом, походів на Замостя, Люблін і Варшаву. Наведено докладний опис тяжких поразок під Берестечком і Охматовим, дипломатичних перемог і невдач у перемовинах з провідними європейськими країнами.

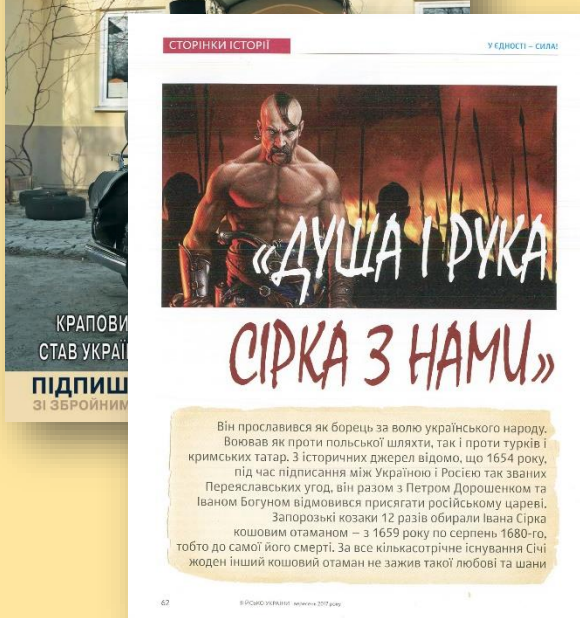
63.3(4 Укр)46

Г 75

Градова А. Гетьмани України. Історії про славу, мудрість і відвагу / А. Градова. – Харків : Аргумент принт, 2015. – 351 с.

У книзі зібрані біографії керманичів України – гетьманів, чия посада протягом кількох століть була уособленням непереможного прагнення нашого народу до волі й державної самостійності. Їхній життєвий шлях являє собою славетні й водночас трагічні сторінки української історії. Серед них гетьмани України: Дмитро Вишневецький – засновник першої Січі, Петро КоношевичСагайдачний – легендарний гетьман реєстрового козацтва та ін.; легендарні козацькі ватажки: Іван Підкова, Іван Сірко, Северин Наливайко, Іван Богун, Іван Гонта та ін.

Васильєв С. «Душа і рука Сірка з нами» / С. Васильєв // Військо України. – 2017. – № 9. – С. 62–64.

Він прославився як борець за волю українського народу. Воював як проти польської шляхти, так і проти турків і кримських татар. Все своє життя Сірко присвятив боротьбі за українців. Він, зокрема, писав: «Бог свідок, що я ніколи не ходив в Україну з тим, щоб руйнувати мою Батьківщину; не хвалячись, правду кажу, що всі мої справи й намагання спрямовані на те, щоб ворогам нашим, бусерменам, робити шкоду, а нам, українцям, велику користь».

Він прославився як борець за волю українського народу. Воював як проти польської шляхти, так і проти турків і кримських татар. З історичних джерел відомо, що 1654 року, під час підписання між Україною і Росією так званих Переяславських угод, він разом з Петром Дорошенком та Іваном Богунем відмовився присягати російському цареві. Запорозькі козаки 12 разів обирали Івана Сірка кошовим отаманом – з 1659 року по серпень 1680-го, тобто до самої його смерті. За все кількості існування Січ жоден інший кошовий отаман не живив такої любові та шани

Чухліб Т. Степан Куницький (1634–1683) / Т. Чухліб // Гетьман. – 2017. – № 2. – С. 40–47.

Стаття присвячена яскравій особі вітчизняної історії – гетьману Правобережної України Степану Куницькому, 1683–1684 рр. правління, який відродив козацький устрій, знищений під тиском Корони Польської. Ним було підготовлено ґрунт для послідовників у справі відтворення державних інституцій правобережної частини Українського гетьманату. С. Куницький, як і інший видатний гетьман України П. Сагайдачний, відстоював українські інтереси не тільки зброєю, а й політичними засобами.

Тарас ЧУХЛІБ,
 доктор історичних наук

Ріко Бенето 1630-го, в козацькій родині на Полтавщині народився згодом яким назвали Андрій. На жаль, розквіт документальних свідчень про його діяльність до того, як він з'явився серед козацтва Правобережної України, не маємо. Але ж у листі з наміром відобрешеного гетьмана Івана Самойловича за 1683 рік шукати про те, що Могла гарса ти, як переїхав на Правобережжя був «дидаскал» знавчим з родом козацьким кошовим дідом Іваном Мисієм Пилиг гетьман (Самойлович)». У згодом Самойлович та Габ лива читавмо, що Андрій був захованим кошовим. Ос і неє, що мислено сказати про навідеті гарса до того, як він надійшли? 1682 року у чисі кошового кошового отамана певний гетьманом у війську правобережної гетьмана Степана Куницького під час походу до Могилі та Північного Пугачовою ж.

Отже, на навідеті підсвідомості через Івана III Соборного, гетьмана С. Куницький на від кошового мислячи повернувши на дисперсую мадлярському господарю І Гетману в його боротьбі з турецько-татарськими загнами. Серед бойових подвигів був і шлюбний шлюб на жарті А. Мисієм. 4 грудня 1683 року під м. Кирівкою Українці перемагали турецький загін, який перетравив через р. Прут поблизу Іоаннісової фортеці загони Іоаннісової та Білогородської гора гірського кошового мисляка. Під час збройової бою, коли історичні створили отаманом відіти на жарті з гетьманом С. Куницьким не витримавши мислякою зупинитися і гетьман за р. Прут, азнавшаки на той бою певний отаман на жарті з кошовим Мисієм Мисієм. Останній, зведений з кошовим у сиротній ситуації, не розуміючи, Сидімо Білогородський, що Андрій Могла, кошовий кошовий отаманом, «обіска з татаром дідай отаман і зух завка помілою шлюбні між татара з сироті мисляка, отаман і на татарах сироті мисляка». Коли шлюбні шлюб, Могла мислякою перемагавши турецького татара, і згодом деякіма мислякою кошовим, кошовий отаманом зупинивши новий поразки, без перемагав доставити до мисляка Ріко.

У січні 1684 року він разом з сироті кошовим з навідеті з м. Мисієм, що на Дністрі. Навідеті тут відібувся кошовий рада, яка відібрала булаву у С.Куницького і виставила на

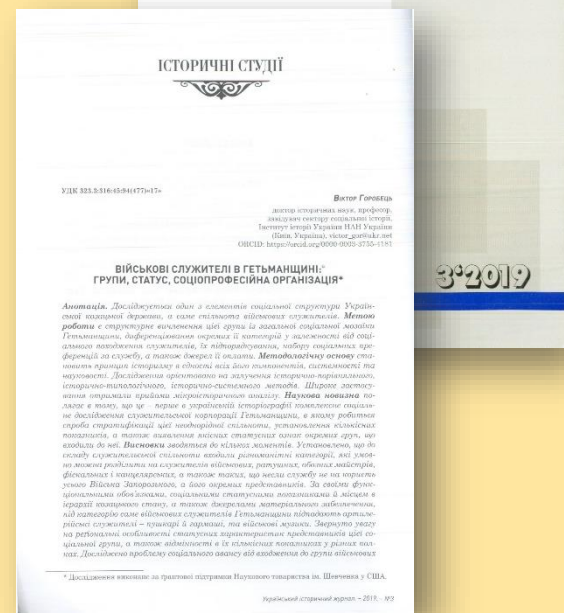
Чухліб Т. Семен Палій (1641–1710) / Т. Чухліб // Гетьман. – 2018. – № 3–4. – С. 42–47.

Семен Палій – видатний історичний діяч України, Польщі та всієї Центрально-Східної Європи, полковник Війська Запорозького, який довгий час був «неофіційним» гетьманом великої частини історичної України-Русі. Пам'ять про славного фастівського полковника Семена Палія живе й житиме в народі. Про його подвиги розповідають різноманітні захоплюючі легенди та народні думи, відомі історичні пісні. Складне життя полковника, багате сторінками завзятої боротьби з ворогами українського народу, стало предметом як письменницьких досліджень, так і постійного наукового інтересу.

Горобець В. Військові служителі в гетьманщині : групи, статус, соціо професійна організація / В. Горобець // Український історичний журнал. – 2019. – № 3. – С. 4–23.

У статті досліджується одна з важливих складових соціальної структури Української козацької держави, а саме спільнота військових служителів. Представлено складну структуру цієї професійної групи із жорсткою соціальною диференціацією окремих її категорій, їх підпорядкування, набору соціальних переваг за службу, а також джерел її оплати. Звернено увагу на регіональні особливості статусних характеристик військових служителів, а також відмінності в їхніх кількісних показниках у різних полках. Розглянуто питання матеріальної винагороди за несення служби різними її категоріями.

* Додатковий вміст за графіком надруковано Національним товариством ім. Шевченка в США.
Український історичний журнал – 2019. – №3

Козацька доба в художніх творах

84(4Укр)6

Ч 15

Чайковський А. Сагайдачний : історичний роман у трьох книгах / А. Чайковський. – Київ : Знання, 2016. – 464 с.

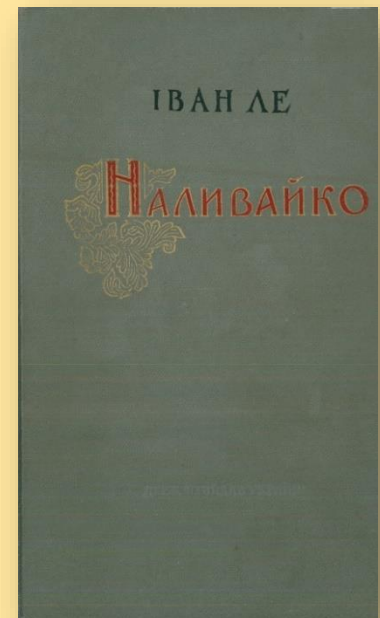
У романі змальовано історичні події кінця XVI – початку XVII ст., які тісно пов'язані з діяльністю одного з найвидатніших гетьманів війська Запорозького Петра Конашевича-Сагайдачного. Доля не жалувала для нього випробувань: нелегке дитинство, втрата коханої, жорстокі битви з ворогами, в яких він постійно ризикував власним життям. Але ніщо не зломило мужності цього козацького ватажка. Завдяки його розуму та вдачі, для України настав той час, коли козацтво набуло найбільшої сили та впливу. Саме Сагайдачний зробив ту Запорозьку Січ, про яку ми знаємо та якою пишаємось. Книга наповнена пригодами, роздумами та історичними подіями.

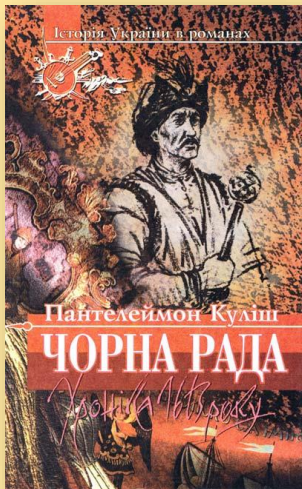
82-3(477)

Л 33

Ле І. Наливайко : історичний роман / І. Ле. – Київ : Державне видавництво художньої літератури, 1953. – 451 с.

Основну увагу в романі приділено боротьбі українського народу за незалежність, зокрема проти польської шляхти в кінці XVI ст. Визначено провідну роль в цих подіях славнозвісного народного ватажка Северина Наливайка. Для автора козацькі ватажки є взірцем людяності й благородства. Водночас письменник показує трагізм війни: жахливі картини загибелі героїв, людського горя, народних поневірянь. На прикладі історії кровопролитної боротьби українців за незалежність під керівництвом С. Наливайка, автор показує, що свобода нації ніколи не здобувається легко.

84(4Укр)1

К 90

Куліш П. О. Чорна рада: Хроніка 1663 року ; Оповідання / П. О. Куліш. – Харків : Євроекспрес, 2000. – 384 с.

До книги увійшли найкращі прозові твори та автобіографія П. Куліша – одного з найславетніших українських письменників і культурно-громадських діячів XIX ст. Головне місце серед них займає «Чорна рада» – перший історичний роман в новій українській літературі, в основу якого покладено події у Ніжині 1663 р. – доби Руїни, що відбулися після смерті Б. Хмельницького. На Чорній раді в боротьбі за посаду гетьмана може перемогти тільки один із трьох претендентів – булава одна. Проблематика твору різноманітна: влада та народ, патріотизм і зрадництво, роль особистості в історії, місце в ній Запорозької Січі.

84(4Укр)6

I 10

Іваничук Р. Журавлиний крик : роман / Р. Іваничук. – Харків : Фоліо, 2006. – 384 с.

Роман належить до жанру історичної хроніки, в якому автор звертається до теми козаччини. Охоплено історичні події на землях України і в Європі: селянську війну під керівництвом Омеляна Пугачова, російсько-турецькі війни за участю запорозьких козаків, Коліївщину, зруйнування царизмом Запорозької Січі. Твір охоплює період правління Катерини II, гетьманства Петра Калнишевського, останнього кошового отамана Запорозької Січі.

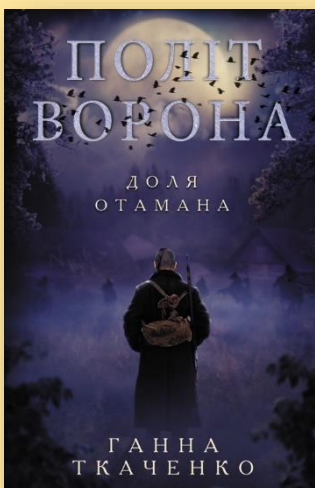

82-3(477)

Т 48

Ткаченко Г. Політ ворона. Доля отамана : роман / Г. Ткаченко. – Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2019. – 352 с.

Сторінки роману наповнені болючою правдою про минуле України, зокрема м. Ізюм на Харківщині, в роки громадянської війни. Головний герой Григорій Савон – очільник селянського визвольного руху проти більшовицькому терору. Змалку хлопець вирізнявся серед своїх ровесників: мав сильну волю, гострий розум та непримиримість до несправедливості. Недарма односельці звали його козаком, майбутнім отаманом. У свої 19 років Григорій зумів згуртувати земляків на боротьбу за кращу долю, а головне, зміг протриматися на своїх позиціях майже чотири роки.

Хоробрі серцем, сильні духом: реалії сучасної війни

66.3(4Укр)

Н 52

Неоголошена війна. Невідомі факти і хроніки АТО / О. Каліновська, О. Криштопа, Є. Назаренко [та ін.]. – Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2015. – 512 с.

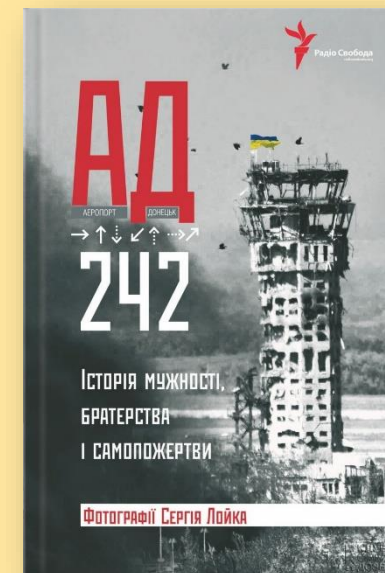
Книга є своєрідною енциклопедією війни на Донбасі. Вона примушує нас згадати недавні події, які стали відправною точкою в подальшій історії нашої держави. Крім хронології бойових дій, видання містить аналітику, яка допоможе розібратися в тому вирі хаосу та жаху, який пережила Україна в 2014-2015 рр. І репортажі, журналістів, які на власні очі бачили кров і сльози.

66.3(4Укр)

А 28

АД 242. Історія мужності, братерства і самопожертви / уклад. І. Штогрін. – Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. – 352 с.

Масштабний книжковий проект про оборону Донецького аеропорту спільно з Радіо Свобода. Журналісти зібрали унікальний матеріал: понад 100 інтерв'ю, десятки ексклюзивних фото з місця подій, розповіді й фото кореспондента С. Лойка. У книзі зібрані свідчення кіборгів, розповіді волонтерів та журналістів, коментарі військових експертів та аналітиків з України, США та Канади.

323(477)

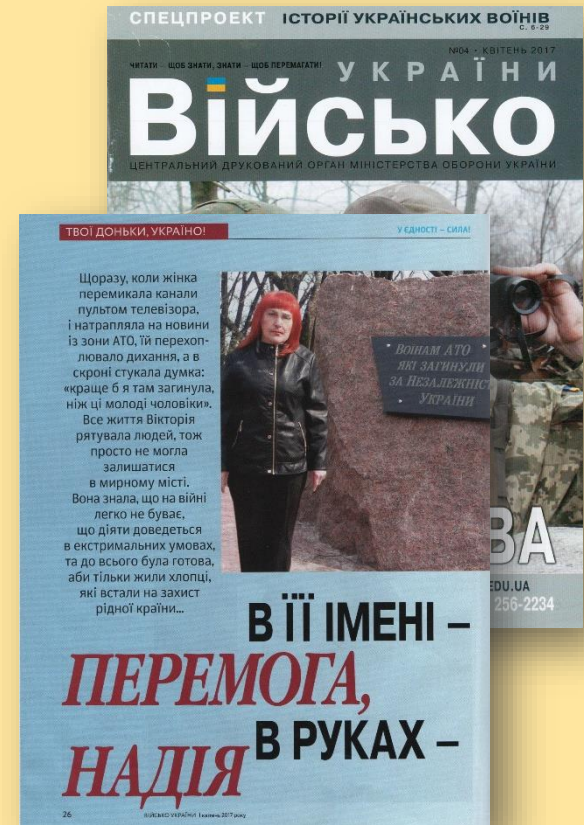
К 82

Криштопа О. Про мертвих, живих і ненароджених. Герої (не) війни / О. Криштопа, О. Каліновська. – Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. – 303 с.

Чергова спроба розповісти про те, що зазвичай залишається за кадром телевізійних репортажів, нагадати не лише про бойові дії, а й про тих, чиї імена ніколи не прозвучать в ефірі та не з'являться на сторінках газетної хроніки, – живих і загиблих воїнів неоголошеної війни, що не народилися героями, але стали ними... Герої книги зі сторінок звертаються до нас прямою мовою з надією бути почутими і зрозумілими.

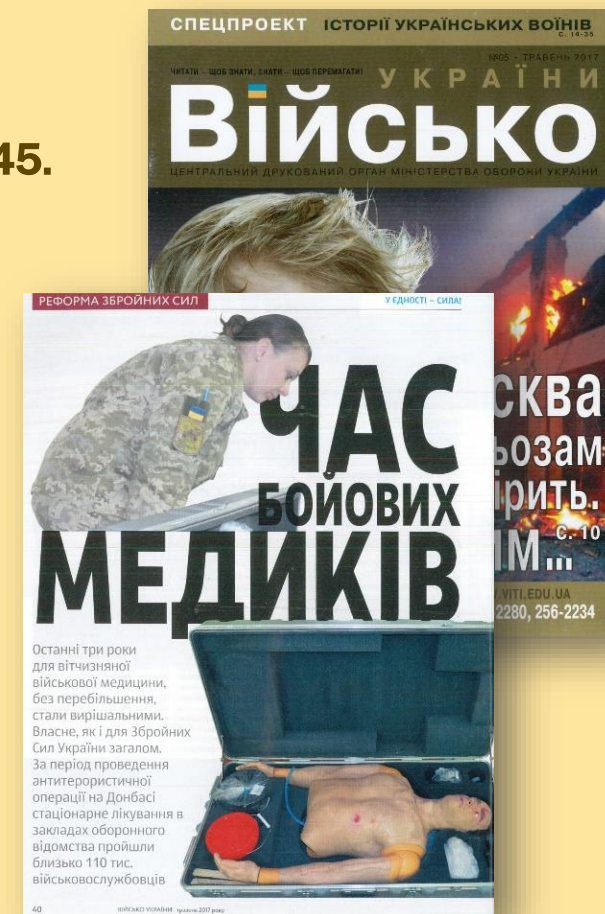
Жовтікова Г. В її імені – перемога, в руках – надія / Г. Жовтікова // Військо України. – 2017. – № 4. – С. 26–29.

Здавалося б, з роками лікарі мають звикати до людського болю, ставлячись до страждань як до щоденної професійної рутини. Та ця історія не про Вікторію Литвиненко, мужню медсестру, учасницю бойових дій на Донбасі. Завжди готова допомогти кожному постраждалому, вона не знає відпочинку: ставить крапельниці, робить уколи, доглядає за пораненими. Вікторію не лякають екстремальні умови роботи, адже вона професіонал із двадцятирічним стажем, через руки якого пройшли тисячі пацієнтів.

Басараб С. Час бойових медиків / С. Басараб // Військо України. – 2017. – № 5. – С. 40–45.

Попри мирну орієнтацію своєї професії, армійські медики спромоглися швидко перелаштуватися на роботу в умовах війни. Завдяки спільним зусиллям Міністерства оборони, Генерального штабу, Міністерства охорони здоров'я, широкій міжнародній підтримці США, Канади та Великобританії, наполегливій праці майбутніх інструкторів, програмами передових армій світу стало можливим створення Навчального центру тактичної медицини. А це значить, що лави Збройних сил України поповняться висококваліфікованими бойовими медиками.

Герої АТО на сторінках художніх творів

84(4Укр)6

Ц 17

Цаплиенко А. Книга перемен : истории с переднего края / А. Цаплиенко. – Харьков : Клуб семейного досуга, 2015. – 256 с.

Збірка оповідань написана автором, коли він знаходився у самому вирі подій на Донбасі, де він брав безпосередню участь як журналіст. Ведучи літопис війни, він намагається розібратися в тому, з чого вона розпочалася і чи була неминуча. Історії, які відбуваються з героями його творів, здаються неймовірними, але це нова реальність, в якій потрібно навчитися виживати. Автором бездоганно відображено характери героїв, їхній внутрішній світ, погляди, почуття.

82-3(477)

Г 61

Голос війни : історії ветеранів / авт. передм. В. Єрмоленко. – Київ : ТОВ Рема Прінт, 2017. – 223 с.

До збірки увійшло 29 оповідань від 22 авторів – учасників бойових дій в зоні АТО. У цих творах не має пафосу, надмірної емоційності, але вони демонструють справжній, не показовий патріотизм. Вони пронизані не тільки болем і відчаєм, але й вірою в неминучу перемогу, надією на те, що зусилля учасників бойових дій на Донбасі було не даремні. Зі сторінок книги до нас лунає поклик тих, хто бачив цю війну на власні очі.

82-3(477)

С 90

Сурженко М. Нове життя. Історії з Заходу на Схід / М. Сурженко. – Брустурів : Дискурсус, 2015. – 234 с.

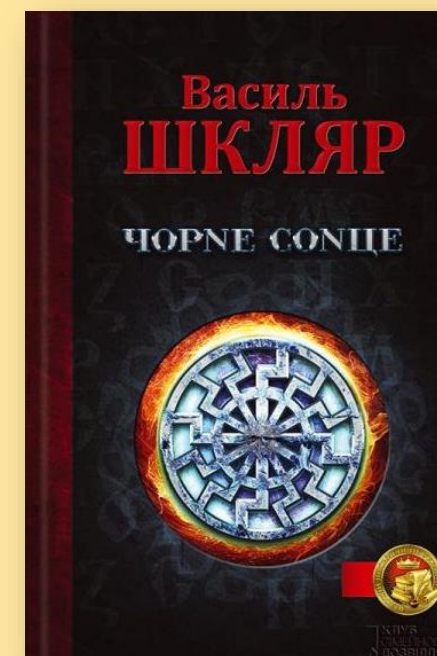
Спроба зрозуміти тих, хто опинився по той бік фронту й захотів там лишитися. Головні герої книги – звичайні люди зі своїми страхами і надіями, комплексами та стереотипами. В образі кожного з них – цілий набір суперечностей, постійна боротьба спокусливих пропозицій з жорсткою реальністю, любов та ненависть, свої життєві ідеали та пріоритети.

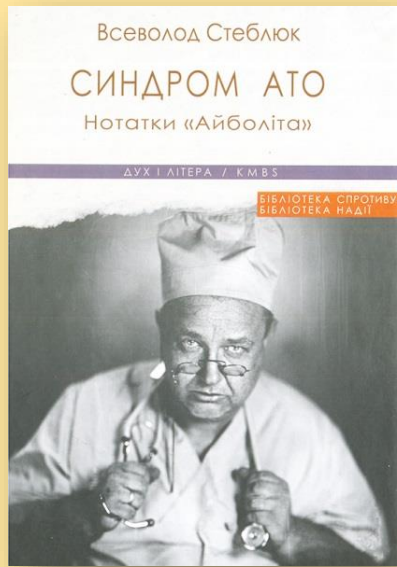
84(4Укр)6

Ш 66

Шкляр В. Чорне сонце / В. Шкляр. – Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2015. – 304 с.

Роман, побудований на реальних подіях, розповідає про будні бійців полку «Азов», з якими автор довгий час перебував на передовій, був безпосереднім свідком їх перемог і поразок. За словами письменника «...це перший мій твір, де не змінено жодного імені, жодного позивного, все так, як є». Вустами 28-річного Маляра з Криворіжжя, емоційно, але без прикрас розповідається про те, що змусило кожного з них взяти до рук зброю і через що приходиться проходити їм кожного дня.

82-3(477)

С 79

Стеблюк В. Синдром АТО. Нотатки «Айболіта» / В. Стеблюк. – Київ : Дух і літера, 2017. – 288 с.

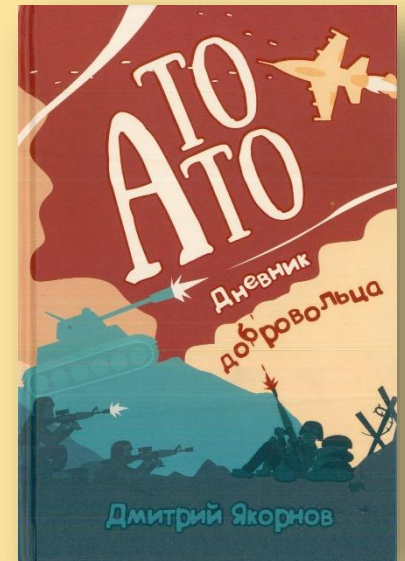
Розповідь ведеться від першої особи – лікаря, професора, полковника поліції Всеволода Стеблюка. Він розповідає про події короткого проміжку часу з травня по вересень 2014 р., періоду активних протистоянь війни на Донбасі. Історія, що складається з реальних подій та фактів, які автор оцінює крізь призму власного світосприйняття. Це болючі спогади про Іловайськ, про те як лікар рятував українських воїнів, вивізни їх із поля бою. А ще бажання розповісти про війну те, що сам бачив на власні очі.

82-3(477)

Я 48

Якорнов Д. Е. То АТО. Дневник добровольца / Д. Е. Якорнов. – Харків : Vivat publishing, 2016. – 398 с.

Книга учасника бойових дій на Донбасі написана живою мовою про все потроху: про учебку, шпиталь, нічні чергування, армійський побут тощо. Автор добровільно вирушає на передову з метою побачити війну своїми очима і поділитися враженнями з іншими. Під впливом побаченого у нього виникло бажання неупереджено описати все те, що відбувалось на фронті, висвітлити всі точки зору на ту чи іншу подію, об'єктивно розповісти про нашу армію.

323(477)

М 89

Музыка М. И. Саур-Могила : военные дневники / М. И. Музыка, А. Н. Пальваль, П. Г. Потехин. – Харьков : Фолио, 2018. – 302 с.

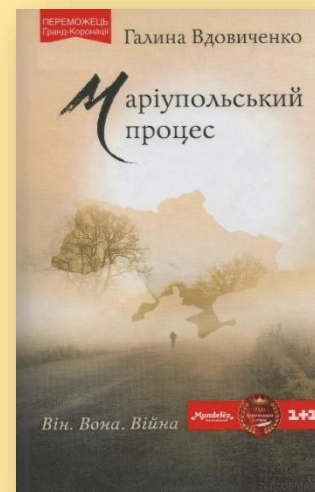
Автори – учасники оборони кургану Савур-Могила на Донеччині, де у серпні 2014 р. велися запеклі бої з російськими бойовиками. Головні герої – солдати й офіцери, які стоять на смерть, розбивають ворожі колони з технікою, піхоту. Безперечно у спогадах багато суб'єктивного, є й неточності, пов'язані з власним сприйняттям подій та властивостями пам'яті оповідачів. Але є щире бажання розповісти про побратимів, які навечно залишились на тій землі.

82-3(477)

В 25

Вдовиченко Г. Маріупольський процес : роман / Г. Вдовиченко. – Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2015. – 288 с.

У цьому романі – усе як на війні: втрати, біль, знову втрати... Батальні сцени і мирне життя, любов і ненависть, брехня і правда... Події, що відбувалися на Донбасі постають через людські долі й характери. Насамперед це історія пізнання людини людиною, про ламання стереотипів щодо «західників» і «східняків» крізь звичайні людські почуття.

82-3(477)

І 49

Ілюха Ю. Східний синдром : роман / Ю. Ілюха. – Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2019. – 238 с.

Долі героїв – адвоката-невдахи Васі, айтішника Макса та молодої жінки Тані, яка втекла від сімейних незгод, напевно, ніколи б не перетнулися, якби не війна на Донбасі. Вони зустрілися у вересні 2014 р. і пройшли всі кола війни. Здавалося б після повернення додому нарешті налагодиться життя, повернеться душевний спокій. Але війна залишилася всередині них назавжди у вигляді посттравматичного стресового розладу, подібно афганському чи в'єтнамському... Вилікувати його може лише час. Чи стане їм сили побороти свій «східний синдром» – покаже життя.

355.422(477)

З 63

Зіненко Р. А. Війна, якої не було. Хроніка Іловайської трагедії / Р. А. Зіненко ; ред., авт. передм. Ю. Є. Бутусов, худож. Е. О. Балула. – Харків : Фоліо, 2019. – (Хроніка). Ч. 1. : 7–24 серпня 2014 року. – 2019. – 446 с.

355.422(477)

З 63

Зіненко Р. А. Війна, якої не було. Хроніка Іловайської трагедії / Р. А. Зіненко ; ред., авт. передм. Ю. Є. Бутусов, худож. Е. О. Балула. – Харків : Фоліо, 2019. – (Хроніка). Ч. 2. : 25–31 серпня 2014 року. – 2019. – 476 с.

Автором книги, яка складається з двох частин є доброволець батальйону «Дніпро-1», учасник боїв під Іловайськом. Це дослідження ґрунтується на спогадах сотні бійців і офіцерів, від добровольця до вищого керівництва, учасників трагедії. Автор переглянув публікації, відео- і фотоматеріали про трагедію. Перша частина видання висвітлює хронологію подій, що відбувалися з 7 по 24 серпня 2014 р., коли бої точилися як в Іловайську, так і навколо

нього. Друга частина видання висвітлює період з 25 по 31 серпня 2014 р. – від Дня Незалежності до відходу українських військових з «іловайського котла». Переважна більшість зібраних фактів до сьогодні не була відома українському суспільству.

Матеріали взято з фонду

Наукової бібліотеки

Підготували:

Серпухова В.

Заговора М.

Товпинець Н.